

AMNESTY INTERNATIONAL PUBLIC STATEMENT

AI Index: EUR 27/3359/2016

1 February 2016

AZ ALAPTÖRVÉNY TERVEZETT HATODIK MÓDOSÍTÁSA AZ EMBERI JOGOK ELLENI NYÍLT TÁMADÁS LENNE

A terrorfenyegetettség és terrortámadás esetére új különleges jogrendi állapot bevezetését célzó magyar kormány által benyújtott és január közepén kiszivárgott tervezet módosítja az Alaptörvényt és számos egyéb jogszabályt is. Ha ez jelenlegi formájában kerül elfogadásra, az súlyosan sértené az emberi jogokat Magyarországon: sérülne a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a gyülekezés szabadsága, a szabad mozgás és tartózkodás joga, a magánélethez és a személyi biztonsághoz való jog. Az Alaptörvény tervezett hatodik módosítása közel abszolút hatalommal ruházná fel a végrehajtó hatalmat úgynevezett “terrorveszély-helyzetben”, amely a magyar emberek alapvető emberi jogai és a jogállamiság elleni nyílt támadást jelentene.

A tervezet először kivonatossan, majd január 12. és 19. között teljes egészében kiszivárgott a hagyományos és közösségi médiába. Számos újság beszámolt róla, hogy a Fidesz-KDNP kormány – amely már nem rendelkezik kétharmados támogatottsággal a parlamentben – februárban akarja tárgyalni a tervezet enyhén módosított verzióját az Országgyűlésben.

Eddig öt különleges jogrendi helyzetet ismert az Alaptörvény (48-54. cikk A rendkívüli állapotra és a szükségállapotra vonatkozó közös szabályok), a hatodik módosítás ezekhez adna hozzá egy újabbat (terrorveszély-helyzet), amikor a kormány különleges intézkedésekkel kormányozhatna. A terrorveszély-helyzetet “jelentős terrorfenyegetettség vagy terrortámadás” esetén hirdethetné ki a kormány.

A tervezet nem tér ki arra, hogy mi számít terrorfenyegetésnek. Az Alaptörvény módosítása a rendőrségi és honvédségi törvény módosításával együtt rettenetes tág és homályos terrorellenes szabályok és intézkedések bevezetéséhez vezethetnek. Az Amnesty International komolyan aggódik, hogy a közel abszolút hatalom bevezetése lehetőséget ad a mindenkori kormánynak annak kihasználására, és olyan körülményeket teremtené, ahol a jogsértéseket elkövető állami hatalmat nem vonják felelősségre.

Január 21-én a Miniszterelnökséget vezető miniszter arra a kérdésre válaszolva, hogy a kormány milyen “terrorveszély-helyzetekben” használná ezt a különleges jogosítványát, három példát említett 2015-ből: a menekültek és rendőrök közötti kisebb összecsapást Röszkénél, az autópályán gyalogló menekülteket, valamint a Keleti pályaudvaron kialakult helyzetet.

„Nem azzal van a baj, hogy a magyar kormány korunk egyik legfélelmetesebb jelenségétől, a terrorizmustól szeretné megvédeni lakosait. A baj az, hogy a tervezet ebben a formában szinte abszolút hatalmat ad a kormánynak úgy, hogy közben semmilyen biztosíték nincs arra, hogy csakis a lehető legszűkebb mértékben és legrövidebb ideig korlátozzák a magyarok jogait” – mondta **Jeney Orsolya**, az *Amnesty International Magyarország igazgatója*. „Ráadásul semmi nem garantálja azt, hogy a mindenkori kormányok ne tudjanak ezzel visszaélni.”

A tervezet lehetővé tenné a kormány számára, hogy egy közelebbről meg nem határozott “terrorfenyegetettség” alapján saját hatáskörében hirdessen ki terrorveszély-helyzetet 60

napra. Ezt 60 nap elteltével az Országgyűlés kétharmadának egyetértésével lehetne meghosszabbítani. A tervezetben arra nincsenek valódi garanciák, hogy bevezetését valóban indokolják a körülmények és arra sem, hogy csak ideiglenes helyzetről van szó, így fennáll a veszélye a terrorveszély-helyzet állandó fenntartásának.

A tervezet nem írja elő sem a bírói felülvizsgálatot, sem a parlamenti ellenőrzést vagy bármilyen más valódi alapos vizsgálatot a különleges jogrenddel kapcsolatban. Csupán annyit ír elő, hogy a köztársasági elnököt és az országgyűlés releváns bizottságait folyamatosan tájékoztatni kell.

A tervezet 30 különleges intézkedést nevesít, amelyeket a honvédelemről szóló törvénybe építenének bele (2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről), és amelyek elképesztően széleskörű hatalommal ruháznák fel a magyar hatóságokat. Nincs olyan rendelkezés, amely alapján az intézkedések érintettjei kifogással élhetnének az intézkedésekkel kapcsolatban vagy jogsértések esetén jogorvoslatért fordulhatnának. Az intézkedések között van:

- Egy általános felhatalmazás “speciális terrorellenes intézkedések” bevezetésére;
- Teljes kormányzati kontroll a javak és szolgáltatások beszerzése felett, ideértve a beszerzési módok megválasztását;
- A külföldiek mozgásának korlátozása, ideértve az ország területére való belépés tilalmát, megsértve ezzel Magyarország nemzetközi kötelezettségeit;
- A Magyarországon jogszerűen tartózkodó külföldiek mozgásának és tartózkodásának önkényes korlátozása (például kötelező lenne minden tervékenysükről a hatóságokat tájékoztatni);
- Még több lehetőség az igazoltatásra;
- Szélesebb körű hatalom vagyonbefagyasztásokra;
- Lehetőség a műsorszolgáltatók felszereléseinek lefoglalására, valamint a sugárzott tartalom és üzenetek kontrollálására;
- Hatalom, hogy felfüggeszék vagy korlátozzák a postai, telekommunikációs vagy email szolgáltatásokat;
- Az internethasználat és -forgalom szigorú szabályozása;
- Külföldiekkel vagy külföldi szervezetekkel való kapcsolatfelvétel és kommunikáció korlátozása, illetve tilalma;
- Közterületi demonstrációk és gyülekezések betiltása;
- Kijárási tilalom meghatározott helyeken;
- Utazási és lakhatási korlátozások az ország egyes részeiben (az erőszakos elköltöztetés és evakuáció, illetve az országon belüli utazás korlátozása is lehetővé válna);
- A hadsereg fegyveres alakulatainak országon belüli bevetése;
- A közlekedés és infrastruktúrája használatának korlátozása vagy felfüggesztése.

Ha az Alaptörvény hatodik módosítása és az azt kísérő törvénymódosítások életbe lépnek, nagy valószínűséggel túl fogják lépni annak törvényi kereteit, és sérteni fogják a véleménynyilvánítás, a békés gyülekezés és egyesülés szabadságát, a magánélethez, szabad

mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogot, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát – és előfordulhat, hogy a szabadsághoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot is. Az Amnesty International komolyan aggódik, hogy egy ennyire kevésbé korlátozott széleskörű hatalmat a mindenkori kormány – többek között – a politikai ellenfelei, a jogvédők, az emberi jogi, környezetvédő, LMBTI és más aktivisták, vagy az etnikai és vallási kisebbségi csoportok ellen használhat fel.

A rendkívüli és szükségállapot életbeléptetésének komoly nemzetközi sztenderdeknek kell megfelelnie. Mindenképpen kell egy jól azonosított kivételes fenyegetés; az ilyenkor bevezetett intézkedéseknek szükségesnek és arányosnak kell lenniük; az intézkedéseket törvényben kell előírni és nem lehet őket diszkriminatívan alkalmazni, és mind maga a fennállása, mind pedig a bevezetett intézkedések csak ideiglenesek lehetnek, továbbá kellően komoly garanciákkal kell körülbástyázni, amelyek megakadályozzák, hogy azt nem hosszabbítják meg folyamatosan.

Jelenlegi formájában az Alaptörvény hatodik módosításának tervezete, a 30 különleges intézkedés és a rendőrségi, honvédelmi és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény módosításai nem felelnek meg a szükségesség-arányosság nemzetközi jogban előírt követelményének, így sértik a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát és az Emberi Jogok Európai Egyezményét is.

Az államoknak kötelességük területükön megvédeniük a polgáraikat, ha azok életét veszély fenyegeti. De vannak határok, ameddig a kormány elmehet, hogy eleget tegyen e kötelességének. Az Amnesty International felszólítja a magyar hatóságokat, hogy biztosítsák, az Alaptörvény tervezett hatodik módosítása és a hozzá kapcsolódó egyéb jogszabálymódosítások mindenben megfelelnek a nemzetközi emberi jogi előírásoknak, illetve a menekültek és menedékkérők jogaira vonatkozó előírásoknak.

HÁTTÉR

Miután a Fidesz-KDNP 2010-ben és 2014-ben is kétharmados többséget szerzett a Parlamentben (2015 elején a kétharmados többségük megszűnt), az Orbán Viktor vezette magyar kormány által beterjesztett új alkotmány és számos más törvény gyengítette az emberi jogok védelmét Magyarországon. Az Amnesty International 2011-ben és 2013-ban is kritizálta az Alaptörvényt és annak újabb módosításait, amelyek gyengítették a védelmet a szexuális irányultság és nemi identitás alapú hátrányos megkülönböztetés ellen; a család fogalmából kizárták a nem házaspáros illetve az azonos nemű párokat; lehetővé tették az életfogytiglani börtönbüntetés kiszabását feltételes szabadságra bocsátás nélkül, és lehetővé tették a hajléktalanság kriminalizálását.

2016. január 12-én az Emberi Jogok Európai Bírósága a Szabó és Vissy v. Magyarország ügyben (37138/14) elmarasztalta Magyarországot annak titkosszolgálati megfigyelési jogszabálya miatt. Úgy találták, hogy a rendőrségi törvény 7/E (3) szakasza sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkét (magán- és családi élethez való jog). A bíróság szerint a törvény rendelkezései sértik a 8. cikket, amikor engedélyezik a megfigyelés elrendelését “kizárólag a kormány hatáskörében és anélkül, hogy a megfigyelés szigorúan szükséges lenne” anélkül, hogy bármilyen garanciát vagy megfelelő jogorvoslatot kínálna.

External Reference: The full list of measures can be accessed through the StateWatch website:

<http://statewatch.org/news/2016/jan/hungary-emergency-powers.html>

Error! Hyperlink reference not valid.

The case of *Szabó and Vissy v. Hungary* (application no. 37138/14) can be accessed here:

<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160020>